

**І.М. Бондаренко,
В.Ф. Завізіон,
В.С. Кислицина,
О.І. Асєєв,
К.О. Дмитренко,
В.Є. Машталер,
Г.С. Канюка,
Г.Ф. Старушкевич,
Т.В. Філат,
М.І.М. Ходжує**

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ У СТУДЕНТІВ ВИЩОГО МЕДИЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

*ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»
кафедра онкології та медичної радіології
(зав. – д. мед. н., проф. І.М. Бондаренко)
вул. Дзержинського, 9, Дніпропетровськ, 49044, Україна
SE «Dnipropetrovsk medical academy of Health Ministry of Ukraine»
Dzerzhinsky str., 9, Dnipropetrovsk, 49044, Ukraine
e-mail: zvf1@i.ua*

Ключові слова: навчальна мотивація, інтелектуальні здібності, студент.

Key words: academic motivation, intellectual abilities, student

Реферат. Особенности учебной мотивации у студентов высшего медицинского учебного заведения. **Бондаренко И.Н., Завизион В.Ф., Кислицина В.С., Асеев А.И., Дмитренко Е.А., Машталер В.Е., Канюка Г.С., Старушкевич Г.Ф., Филат Т.В., Ходжує М.И.М.** Мотивация студентов – один из наиболее эффективных способов улучшить процесс и результаты обучения, а мотивы являются двигательной силой процесса обучения и качества усвоения учебного материала. Формирование учебной мотивации сегодня является одной из главных задач современного образования. Учебная мотивация зависит от индивидуальных особенностей студентов, характера ближайшей референтной группы, уровня развития студенческого коллектива и т.д. Целью исследования было: 1) определение уровня учебной мотивации студентов ГУ «Днепропетровская медицинская академия МЗ Украины»; 2) выявление преобладающих мотивов учебной деятельности студентов высшего медицинского учебного заведения; 3) оценка моральной готовности студентов к неизбежным ошибкам в будущей работе; 4) изучение динамики мотивационной сферы будущих врачей в период обучения в высшей школе; 5) сопоставление мотивационных и интеллектуальных показателей студентов начальных, предвыпускных и выпускных курсов; 6) рекомендации для преподавателей по повышению учебной мотивации студентов вуза. Путём анонимного тестирования 537 студентов первого, пятого и шестого курсов изучены особенности учебной мотивации и интеллектуальные показатели студентов. Учебная мотивация студентов вуза в целом довольно высока. Наиболее выраженными мотивами учебной деятельности являются профессиональные и учебно-познавательные. Несколько меньшими являются коммуникативные мотивы и мотивы творческой самореализации, ещё меньшими – социальные мотивы и мотивы престижа. Достаточно низкие показатели избегания неудач свидетельствуют о моральной настроенности студентов к неизбежным ошибкам в будущей работе. В целом выявлена тенденция к снижению учебной мотивации в процессе обучения. Выраженность учебной мотивации не зависит от интеллектуальных показателей студентов.

Abstract. Peculiarities of academic motivation of the students of high medical school. **Bondarenko I.M., Zavizion V.F., Kyslytsyna V.S., Aseyev O.I., Dmytrenko K.O., Mashtaler V.S., Kaniyka H.S., Starushkevych H.F., Filat T.V., Khodzhuzh M.I.M.** Motivation of students is one of the most efficient means of improving process and results of training, and motives being impetus of academic process and qualitative mastering of learning material. Formation of academic motivation today is one of the main tasks of up to date education. Academic motivation depends on individual peculiarities of students, character of the closest referent group, level of development of students' collective, etc. Aim of the research was 1) studying level of academic motivation of students of SE "Dnipropetrovsk medical academy of HM of Ukraine"; 2) revealing prevailing motives of educational activity of students of high medical establishment; 3) assessment of moral readiness of students to inevitable mistakes in future work; 4) studying dynamics of motivation sphere of future doctors in the course of the studies in high medical school; 5) comparison of motivation and intellectual indices of students of junior, pre-graduate and graduate courses; 6) recommendations for lecturers as for improvement of academic motivation of the students. By means of anonymous testing of 537 students of

the first, fifth and sixth courses there were studied peculiarities of academic motivation and intellectual indices of the students. Academic motivation of students at large is sufficiently high. Professional and scientific-cognitive motives of educational activity are the most expressed ones. Communicative motives and those of creative self-realization are somewhat less, social motives and motives of prestige are much less. Rather low indices of failure avoidance testify to moral mood of students to inevitable mistakes in their future work. On the whole, a tendency to academic motivation decreasing in the course of studies was revealed. Expressiveness of academic motivation does not depend on intellectual indices of students.

Дослідження мотивації у бізнесі підтверджують, що від правильної та своєчасної побудови систем мотивації залежить більше ніж 50% ефективності роботи компанії [13]. Те ж можна сказати про мотиви людей, які навчаються для здобуття професії – студентів. Не випадково один з найпрестижніших у світі вищих навчальних закладів, Гарвардський університет, навчання студентів розпочинає з формування високої навчальної мотивації [2, 20].

Внутрішнім джерелом активності студентів у процесі набуття ними знань, умінь та навичок, необхідних для подальшого навчання, самонавчання та майбутньої професійної діяльності, є, передусім, фундаментальні потреби, мотиви, інтереси, які не тільки активізують кожну особистість, але і сприяють навчальній та професійній успішності. Для системи професійної підготовки майбутніх фахівців зазвичай основну роль відіграють професійно-пізнавальні та соціальні мотиви [16], сукупність яких визначає навчальну мотивацію.

Поняття «навчальної мотивації» розглядається як процес, метод та спосіб спонукання людей, які навчаються, до продуктивної пізнавальної діяльності, активного засвоєння змісту освіти [9, 17].

Формування навчальної мотивації на сьогодні є однією з основних задач сучасної освіти.

Дослідженню мотивації до навчання останнім часом надається все більше уваги. Складність та багатокомпонентність проблеми мотивації зумовлена багатьма підходами до її суті, природи, структури, а також до методів її вивчення [8, 18, 19].

Вивчення факторів, що впливають на навчальну мотивацію студентів, має велике значення для підвищення ефективності вищої освіти. При аналізі навчальної мотивації студентів важливо не лише виявити домінуючий мотив, а і врахувати структуру мотиваційної сфери [7].

Мотивація навчальної діяльності неоднорідна. Вона залежить від багатьох факторів: індивідуальних особливостей студентів, характеру найближчої референтної групи, рівня розвитку студентського колективу тощо. Разом з цим, мотивація поведінки людини, виступаючи як психічне явище, завжди є відображенням поглядів, ціннісних орієнтацій, установок того

соціального шару (групи, спільноти), представником якого є особистість [14, 15].

В українських ВНЗ, згідно із соціологічними опитуваннями, студенти переважно слабо мотивовані, лише одиниці впевнені, що вони – на правильному шляху. Застосування Болонської системи наштовхується на формалізм і механічне виконання необхідного мінімуму, спостерігається турбота не про якість, а про кількість у репродукуванні й оцінці знань, що суттєво знижує ефективність освіти. Український студент, здебільшого, думає не про отримання знань, а про те, як відпрацювати всі формальні моменти, накопичити необхідний рейтинг, фокусується не на змісті, а на формі, в яку втілили сучасний навчальний процес, оволодіваючи, таким чином, зовсім не професійними знаннями, вміннями та практичними навичками, а навичками виживання в умовах нових реалій [3].

Навчальна мотивація змінюється в процесі навчання. Студенти, які тільки-но вступили до вищого навчального закладу, не завжди знають, ким вони хотіли б стати після його закінчення. У студентів перших курсів мотиви навчальної діяльності не зовсім сформовані й усвідомлені та більше спрямовані на здобуття знань, ніж на оволодіння професійними навичками та вміннями. Студенти випускних курсів усвідомлено оволодівають знаннями та професійними навичками, розуміють цінність вищої освіти, приділяють більше уваги формуванню професійно важливих якостей [5].

Для вивчення навчальної мотивації застосовуються різні психологічні технології [4, 6, 8, 11].

Мета дослідження: 1) визначити рівень навчальної мотивації студентів ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»; 2) виявити домінуючі мотиви навчальної діяльності студентів вищого медичного навчального закладу; 3) оцінити моральну готовність студентів до помилок у майбутній роботі; 4) вивчити динаміку мотиваційної сфери майбутніх лікарів під час їх навчання; 5) зіставити мотиваційні та інтелектуальні показники студентів-медиків перших, передвипускних та випускних курсів; 6) дати рекомендації для викладачів щодо підвищення навчальної мотивації студентів ВНЗ.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕНЬ

В анонімному дослідженні взяли участь 537 студентів першого, п'ятого та шостого курсів Державного закладу «Дніпропетровська медична академія МОЗ України», з них першокурсників – 225, п'ятикурсників – 221, студентів шостого курсу – 91. В опитуванні брали участь студенти як бюджетної форми навчання – першого медичного («Лікувальна справа»), другого медичного (на факультеті навчаються студенти за спеціальностями «Педіатрія» та «Медико-профілактична справа», далі в тексті – «Педіатрія та медико-профілактична справа»), так і контрактної – третього медичного («Лікувальна справа») та стоматологічного (переважна більшість студентів цього факультету навчаються на контрактній основі).

Для вивчення навчальної мотивації студентів застосовано методіку діагностики навчальної мотивації студентів А.О. Реана та В.О. Якуніна в модифікації Н.Ц. Бадмасвої [10]. Методика складається з семи шкал, які виявляють такі мотиви навчальної діяльності:

- комунікативні – відображають потребу та бажання студентів знаходитися серед людей та працювати з ними (для знайомства та спілкуватися з цікавими людьми тощо);

- уникнення невдачі – стійке прагнення оминати будь-які ситуації, що можуть призвести до покарання або осуду з боку інших людей за результати діяльності (щоб не відставати від друзів, щоб уникнути осуду та покарання за погане навчання тощо);

- професійні – прагнення бути успішним спеціалістом у майбутній професійній діяльності (навчаюся, тому що мені подобається обрана професія тощо);

- творчої самореалізації – бажання займатися дослідницькою діяльністю в своїй професії (щоб пізнати нове, займатися творчою діяльністю тощо);

- навчально-пізнавальні – потреба в набутті глибоких професійних знань та вмінь в обраній сфері (щоб бути глибоких та міцних знань тощо);

- соціальні – прагнення якісно виконати свій професійний обов'язок, приносити користь суспільству (тому що отримані знання дозволять досягти всього необхідного тощо);

- престижу – орієнтація на визнання медичної професії в суспільстві та задоволення своїм вибором у подальшій професійній діяльності (щоб бути серед кращих студентів тощо).

Методика включає 34 питання, які оцінюються студентами в діапазоні від 1 (мінімальне

значення мотиву) до 5 (максимальне значення мотиву) та інтерпретуються шляхом виведення середнього арифметичного відповідних кожному розділу питань. Чим нижчий показник уникнення невдачі та чим вищі показники решти мотивів, тим вища навчальна мотивація в цілому.

Порівняльний аналіз інтелектуальних показників студентів проведений за допомогою короткого орієнтовного тесту (КОТ) (автори В.Н. Бузін та Є.Ф. Вандерлік), що належить до тестів розумових здібностей. Тест дозволяє діагностувати як загальні інтелектуальні здібності студентів, від яких залежить легкість оволодіння знаннями та різними видами діяльності, так і спеціальні, від яких залежить успішність у конкретному виді діяльності. За допомогою тесту визначалися такі інтелектуальні характеристики, як здібність до узагальнення інформації, гнучкість мислення, швидкість та точність сприйняття матеріалу, грамотність, вибір оптимальної стратегії тощо [1].

В оригінальній версії тесту інтегральний показник розумових здібностей оцінюється як високий у разі отримання 30 та вище балів, вище середнього – 25-29 балів, середній – 19-24 бали, нижче середнього – 14-18 балів, низький – 13 та нижче балів. Оскільки методика оцінки навчальних мотивацій побудована на 5-бальній основі, отримані за допомогою КОТ результати було проранжовано за 5-бальною шкалою для зручності зіставлення їх із середніми показниками мотиваційних характеристик.

Математичні розрахунки виконані за допомогою програми Microsoft Excel.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Професійні мотиви є найбільш вираженими як на першому, так і на старших курсах. Це свідчить про осмислення вибору медичної сфери майбутніми лікарями. На першому курсі середній показник професійних мотивів становив 4,4, на п'ятому – 4,26, на шостому – 4,22. Цікаво, що показники професійних мотивів серед контрактних студентів на першому курсі вищі, ніж серед бюджетних. Так, студенти третього медичного («Лікувальна справа») та стоматологічного факультетів демонструють середні бали 4,47 та 4,52 бала відповідно. При цьому студенти бюджетної форми навчання – першого («Лікувальна справа») та другого («Педіатрія» та «Медико-профілактична справа») медичних факультетів показали 4,37 та 4,25 бала відповідно. На п'ятому курсі студенти першого медичного факультету («Лікувальна справа») демонструють деяке зниження професійних мотивів (4,18 бала), студенти другого медичного («Педіатрія» та

«Медико-профілактична справа») – підвищення професійних мотивів до 4,38. Ситуація залишається стабільною на шостому курсі – 4,3 («Лікувальна справа») та 4,14 («Педіатрія» та «Медико-профілактична справа»). Кількість протестованих студентів шостого курсу контрактної форми навчання («Лікувальна справа») не дозволила отримати достовірних даних, тому в статистику вони не включені. Серед студентів-контрактників на п'ятому курсі важливість професійних мотивів знижується: на третьому медичному факультеті («Лікувальна справа») - до

4,02 та залишається практично незмінною у майбутніх стоматологів – 4,46.

У першокурсників другим за значенням виявився навчально-пізнавальний мотив (4,0 бали). Його можна трактувати як доповнення до домінуючого професійного мотиву. Показники цього мотиву однакові як серед бюджетних («Лікувальна справа» – 4,1, «Педіатрія» та «Медико-профілактична справа» – 3,87), так і серед контрактних («Лікувальна справа» – 4,0, стоматологічний – 4,02) факультетів.

Таблиця 1

Мотиви навчальної діяльності та розумові здібності студентів першого, п'ятого та шостого курсів ДЗ «ДМА МОЗ України» (2013 – 2014 навчальний рік)*

Курс/ факультет	Кількість учасників	Мотиви навчальної діяльності							Розумові здібності (шкала КОТ)
		комунікативні	уникнення невдачі	престижу	професійні	творчої самореалізації	навчально-пізнавальні	соціальні	
1-й курс									
1 мед.	56	3,82	2,6	3,51	4,37	3,7	4,1	3,82	4,41
2 мед.	53	3,45	2,24	3,15	4,25	3,56	3,87	3,79	3,82
3 мед.	53	4,04	2,9	3,47	4,47	3,71	4	3,9	3,07
стомат.	63	4,24	3,16	3,82	4,52	3,43	4,02	4,08	3,44
5-й курс									
1 мед.	65	3,55	2,14	2,55	4,18	4,24	3,52	3,46	3,82
2 мед.	94	3,96	2,59	3,03	4,38	3,8	3,88	3,65	3,99
3 мед.	53	3,44	2,18	2,56	4,02	3,29	3,3	3,34	3,36
стомат.	9	4,07	2,82	3	4,46	3,72	3,94	3,9	3,22
6-й курс									
1 мед.	44	3,34	2,06	2,37	4,3	3,32	3,54	3,52	3,6
2 мед.	47	3,7	2,41	2,62	4,14	3,26	3,5	3,63	3,36

Примітки: *напрямки навчання: 1 медичний факультет – «Лікувальна справа», бюджетна форма навчання; 2 медичний – «Педіатрія та медико-профілактична справа»; 3 медичний – «Лікувальна справа», контрактна форма навчання; стоматологічний – «Стоматологія», переважно контрактна форма навчання.

Цей же мотив посідає друге місце й у студентів шостого курсу (3,52) разом з комунікативними мотивами (3,52), які набувають особливого значення та актуальності в майбутній професійній діяльності лікарів. Так, серед студентів першого медичного факультету («Лікувальна справа») навчально-пізнавальні мотиви становили 3,54 бала, комунікативні – 3,34. Серед студентів другого медичного («Педіатрія та медико-профілактична справа») – 3,5 та 3,7 бала відповідно.

Студенти п'ятого курсу друге місце серед навчальних мотивів віддали також комунікативним мотивам (3,76), проте в поєднанні з мотивами творчої самореалізації (також 3,76), тоді як навчально-пізнавальні мотиви в них посіли третє місце (3,66). Комунікативні мотиви у п'ятикурсників першого лікувального факультету («Лікувальна справа») отримали 3,55 бала, мотиви творчої самореалізації – 4,24. У студентів другого медичного факультету («Педіатрія та медико-профілактична справа») ці показники

становили 3,96 та 3,8 бала відповідно. Дещо нижчі показники у студентів медичного факультету контрактної форми навчання («Лікувальна справа»): комунікативні мотиви – 3,44, творчої самореалізації – 3,29. Студенти-стоматологи на п'ятому курсі віддають перевагу комунікативним мотивам – 4,07, при цьому показники творчої самореалізації такі ж, як у бюджетних студентів лікувального профілю – 3,72.

Слід звернути увагу на показники соціальних мотивів та мотивів престижу лікарської професії.

Якщо середня оцінка соціальних мотивів (потреба якісно виконувати свій професійний обов'язок, приносити користь суспільству тощо) практично не змінюється протягом навчання у ВНЗ, то середні показники мотиву престижу майбутньої професії значно зменшуються до закінчення навчання.

Так, показники соціальних мотивів на першому курсі становили 3,9 бала, тоді як на п'ятому й шостому – 3,6 бала. Показники ж мотивів престижу на першому курсі становили 3,49 бала, на п'ятому – 2,79, на шостому – 2,5 бала.

Досить низькими виявилися мотиви уникнення невдачі, при цьому відзначається тенденція до зниження показників з продовженням навчання: так, серед студентів першого курсу показник уникнення невдачі становив 2,73 бала, на п'ятому курсі він знизився до 2,43, а на шостому – до 2,23. Дещо виділяються студенти першого курсу стоматологічного факультету (мотиви уникнення – 3,16 бала), проте на п'ятому курсі цей показник знижується до 2,82 бала, хоча й не досягає рівня показників мотивів уникнення невдачі студентів лікувальних факультетів (максимум 2,59 бала у студентів другого медичного факультету – «Педіатрія та медико-профілактична справа»). Це свідчить про психологічну готовність майбутніх лікарів до подолання труднощів, до ризику з орієнтацією на успіх. Невдачі, які можливі в навчальній або професійній діяльності, сприймаються майбутніми лікарями як природний процес на шляху до фахових досягнень. Від невдач ніхто не застрахований, особливо в медичній сфері, тому простежуються психологічні установки йти на ризик у своїй діяльності заради позитивного результату. У такій ситуації дуже важливо виховувати у студентів обережне ставлення до ризику, щоб ризик не набув надмірного характеру.

Цікаво відзначити, що з семи навчальних мотивів, які вивчалися в цьому дослідженні, жоден не став більш вираженим до закінчення

навчання у вищому навчальному закладі. Усі мотиви знижувалися за середнім показником від першого до випускного курсів (табл. 1).

Цікаві результати показав аналіз короткого орієнтованого тесту В.Н.Бузіна та Є.Ф.Вандерліка. У результаті дослідження встановлено, що показники КОТ, як і мотиваційні, дещо знижуються до кінця навчання. Так, на першому курсі середній показник КОТ становив 3,69 бала («Лікувальна справа» – 4,41, «Педіатрія та медико-профілактична справа» – 3,82, «Лікувальна справа» (контрактної форми навчання) – 3,07, «Стоматологія» – 3,44 бала). На п'ятому курсі середній показник становив 3,6 бала («Лікувальна справа» – 3,82, «Педіатрія та медико-профілактична справа» – 3,99, «Лікувальна справа» (контрактна форма навчання) – 3,36, «Стоматологія» – 3,22 бала). На шостому курсі середній розумовий показник бюджетних факультетів становив 3,48 бала («Лікувальна справа» – 3,6, «Педіатрія та медико-профілактична справа» – 3,36 бала).

На першому курсі високі показники розумових здібностей показали 28% студентів першого медичного факультету («Лікувальна справа»), 24,5% – другого медичного («Педіатрія та медико-профілактична справа»), 5,7% третього медичного («Лікувальна справа») та 21% стоматологічного. Цікаво, що на п'ятому курсі ці показники значно менші, ніж на першому («Лікувальна справа» – 10,7%) та на другому («Педіатрія та медико-профілактична справа» – 6,6%) медичних факультетах. На третьому медичному факультеті («Лікувальна справа») показник був дещо вищим – 9,4%. На шостому курсі показник виявився дещо вищим на першому та другому медичних факультетах – 16,7% та 8,5% відповідно.

Низькі показники КОТ на першому курсі показали 3,4% студентів першого медичного («Лікувальна справа»), 4,3% - другого медичного («Педіатрія та медико-профілактична справа»), 30,2% - третього медичного («Лікувальна справа») та 27% - стоматологічного. На п'ятому курсі цей показник був низьким у 6,2% студентів першого медичного («Лікувальна справа»), 12,8% - другого медичного («Педіатрія та медико-профілактична справа») та 20,6% - третього («Лікувальна справа»). На шостому курсі низькі показники КОТ були у 9,5% студентів першого («Лікувальна справа») та 17% студентів другого медичного («Педіатрія та медико-профілактична справа») факультетів.

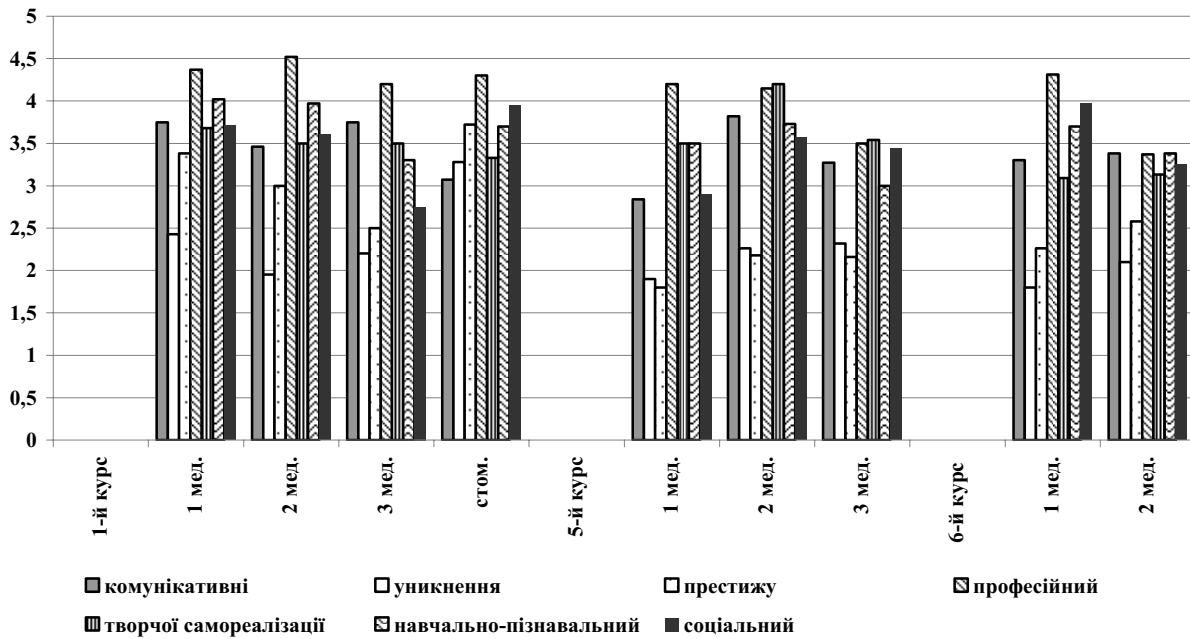

Рис. 1. Навчальна мотивація студентів з високими показниками КОТ

Разом з цим, суттєвих відмінностей між навчальними мотиваціями студентів з високими та низькими показниками за шкалою КОТ не виявлено. Гістограми навчальних мотивацій сту-

дентів з високими показниками КОТ не відрізняються від показників студентів з низьким рівнем (рис.1 та 2).

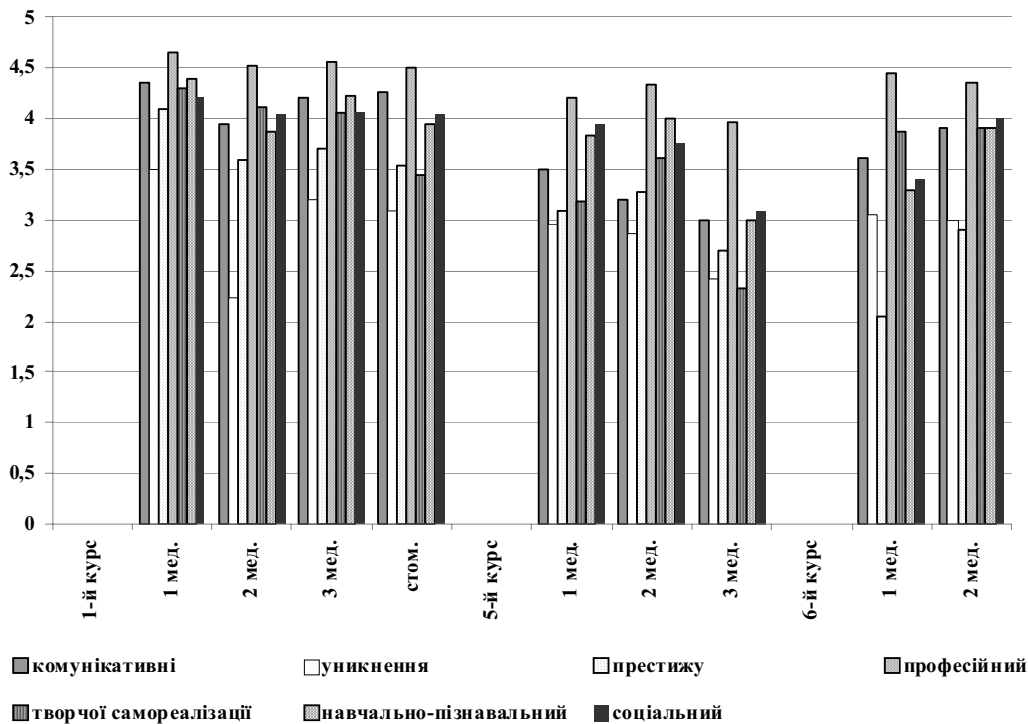

Рис. 2. Навчальна мотивація студентів з низькими показниками КОТ

Слід зауважити, що анкетування проводилося в період з жовтня 2013 року по травень 2014 року. Як відомо, у цей період відбувалися кризові події в Україні, що могло вплинути на емоційний фон студентів, серед яких проводилося тестування. Згідно із закордонними дослідженнями [21], чим нижчий хронічний емоційний фон людини, тим гірше його мотиваційні та інтелектуальні характеристики. Тому вважаємо за необхідне враховувати вказаний фактор при оцінці вищенаведеної інформації.

Багаторічний досвід центру психофізіологічних досліджень ДЗ «ДМА МОЗ України» дозволяє розглянути деякі методи підвищення навчальних мотивацій, які в процесі проведення індивідуальних психологічних консультацій виявилися найбільш значущими для більшості студентів.

1. Мотивування студентів через навчальний предмет.

Студент – це не школяр, якому можна сказати «так треба». Студенту необхідно пояснити, яким чином конкретні знання йому знадобляться в майбутньому. Викладач повинен вміти довести студентам, що його предмет не лише потрібен, а дійсно важливий, такий, що відкриває їм можливість практичного використання отриманих знань у різних ситуаціях майбутньої професійної діяльності.

2. Мотивування за допомогою зв'язки "студент-викладач".

Студенту дуже важливо, щоб викладач був його наставником, до якого можна було б звернутися за допомогою під час навчального процесу, обговорити питання, що його хвилюють. Викладач повинен зміцнювати впевненість студентів у власних силах. Чим більше викладачі довіряють студентам, тим більш охоче студенти співпрацюють з викладачами в процесі навчання.

3. Мотивування ввічливим ставленням до студентів.

Яким би не був студент, він є особистістю, яка хоче до себе відповідного ставлення. Д. Карнегі радить: «... не скупіться на компліменти, визнавайте чесноти, навіть ті, які не існують,

авансуйте позитивні зрушення. Тоді у студента буде більше можливостей стати таким, яким ви хочете його бачити» [12].

4. Мотивування через формування позитивного ставлення до професії.

Необхідно постійно підбадьорювати студентів та зі схваленням підкреслювати правильність та соціальну значущість їх професійного вибору, акцентуючи увагу на важливих і особливих професійних компетенціях, необхідних їм у майбутній сфері діяльності.

5. Мотивування через визнання досягнень студентів.

Демонстрація досягнень студентів, а також публічна похвала, особливо з описанням достоїнств та позитивних відмінних якостей кожного студента, підвищує внутрішню мотивацію та бажання досягати аналогічних результатів іншими студентами.

ВИСНОВКИ

1. Навчальна мотивація студентів ДЗ «ДМА МОЗ України» в цілому є досить високою.

2. Найбільш вираженими мотивами навчальної діяльності є професійні та навчально-пізнавальні. Деяко нижчими є показники комунікативних мотивів та мотивів творчої самореалізації, ще меншими – соціальних мотивів та мотивів престижу.

3. Показники уникнення невдачі є досить низькими, що свідчить про моральну налаштованість студентів до неминучих помилок у майбутній роботі.

4. У цілому відзначається тенденція до зниження навчальної мотивації під час здобуття професії.

5. Вираження навчальної мотивації не залежить від інтелектуальних показників студентів. На неї може впливати хронічний емоційний фон людини, що треба враховувати викладачам під час керування навчальною діяльністю студентів.

6. Викладачам необхідно пам'ятати, що мотивація студентів – це один з найефективніших способів покращання результатів навчання, а мотиви є рушійною силою навчального процесу та якісного засвоєння навчального матеріалу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бузин В.Н. Краткий ориентировочный тест/ В.Н. Бузин // Практикум по психодиагностике. Конкретные психодиагностические методики. – М.: МГУ, 1989. – С.112-126.

2. Герасимчук М.Р. Місце мотивації у процесі навчання в особово-професійному розвитку май-

бутніх лікарів/ М.Р. Герасимчук //Таврич. мед. –биол. вестник. – 2013. – Т. 16, № 1, ч. 3 (61). – С.62 – 64.

3. Девтеров И.В. Проблема этико-психологической совместимости образовательных пространств/ И.В. Девтеров // Болонський процес: стан та перспективи розвитку вищої освіти в Україні: тези доп. IX

Всеукр. наук.-метод. конф. 18-19 листопада 2010 р. – К.: НТУУ «КПІ», 2010. – Ч.1. – С.89 – 91.

4. Дубовицкая Т.Д. К проблеме диагностики учебной мотивации / Т.Д. Дубовицкая // Вопросы психологии. – 2003. – № 3. – С. 73 – 78.

5. Жданова Л.Г. Некоторые особенности мотивации обучения студентов / Л.Г. Жданова // Педагогические и психологические науки: современные тенденции: материалы междунар. заочной науч.-практ. конф. 27 августа 2012. – Новосибирск: Сибирская ассоциация консультантов, 2012. – С. 76 – 81.

6. Кудринская Л.А. Особенности учебной мотивации студентов технического вуза / Л.А. Кудринская, В.С. Кубарев // Социс (социологическое исследование). – 2012. – № 3. – С. 145-150.

7. Луцкова Л.Н., Исследование факторов, влияющих на учебную мотивацию студентов медицинского вуза // Л.Н. Луцкова, Н.А. Русина // Много голосов – один мир: сб. науч. ст. молодых ученых, посвященный Всерос. молодежной науч. психологической конф. «Много голосов – один мир» (психология в зеркале междисциплинарного подхода) / под ред. проф. А.В. Карпова. – Ярославль: Изд-во НПП «Психодиагностика», 2012. – С.177 – 180.

8. Магазева Е.А. Взаимосвязь мотивации учебной деятельности со смысложизненными ориентациями студентов медицинского вуза / Е.А. Магазева, М.К. Чуватаева // Современные исследования социальных проблем (электронный научный журнал). – 2013. – № 3 (23). – http://journal-s.org/index.php/sisp/article/view/3201317/pdf_169

9. Мамаева Н.А., Формирование учебной мотивации студентов технических вузов / Н.А. Мамаева, Ю.Б. Агапова // Вестник АГТУ. – 2008. – № 1 (42). – С. 207 – 210.

10. Методика для диагностики учебной мотивации студентов / А.А. Реан и В.А. Якунин, модификация Н.Ц. Бадмаевой // Бадмаева Н.Ц. Влияние мотивационного фактора на развитие умственных способностей: монография. – Улан-Удэ, 2004. – С. 151-154.

11. Мирная А.Б. Мотивация учебной деятельности студентов / А.Б. Мирная, И.Н. Ножкина,

Т.А. Селеверстова // Inter. J. Experim. Education. – 2011. – N 8. – С. 66.

12. Педагогика: учеб. для студ. вузов, обучающихся по направлениям подготовки и специальностям в области «Образование и педагогика». В 3-х кн. Кн. 2. — 2-е изд., испр. и доп. – М.: Гуманитар. издат. центр ВЛАДОС, 2007. — 575 с.

13. Рысев Н.Ю. 11 правил руководителя / Н.Ю. Рысев. – СПб.: Питер, 2007.- 224с.

14. Филимоненко А.А. Влияние представлений студентов о ценности высшего образования на учебную мотивацию (на примере студентов ДВГУПС) / А.А. Филимоненко // Педагогика и психология: тренды, проблемы, актуальные задачи: материалы II Междунар. науч.-практ. конф. (28 сентября 2012 г.). – Краснодар, 2012. – С. 27-31

15. Яруллина Л.Р. Развитие учебной мотивации студентов негосударственных вузов текст /Л.Р. Яруллина // Вестник Академии управления «ТИСБИ». – 2001. – № 2. – С. 122-123.

16. Яшник Н.В. Формування мотиваційної сфери при підготовці майбутніх економістів/ Н.В. Яшник// Управління в освіті: матеріали V міжнар. наук.-практ. конф. 14 – 16 квітня 2011, Львів. – Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2011. – С.359 – 360.

17. Ball S. Motivation in education/ S. Ball. – New York: Academic Press, 1977. – 204 p.

18. Boekaerts M. Motivation to learn: Educational practices series–10/ M.Boekaerts. – Bellegarde: SADAG, 2002. – 28 p.

19. Bower W.S. Research related to academic achievement motivation: An illustrative review/ W.S. Bower, J.L. Boyer, E.A. Scheirer // Theory Into Practice. – 1970. – Vol. 9, Issue 1. – P. 33-46.

20. Moen R.E. Measures of academic motivation: A conceptual review/ R.E. Moen, O. Doyle Jr. Kenneth// Res. in Higher Education. – 1978. – Vol. 8, Issue 1. – P. 1-23.

21. Science of Survival: Prediction of Human Behavior. – Copenhagen, Denmark: New Era Publications International ApS, 2007. – 713 p.

REFERENCES

1. Buzin VN. [Short indicative test]. Praktikum po psikhodiagnostike. Konkretnye psikhodiagnosticheskie metodiki. M. MGU. 1989;112-6. Russian.

2. Gerasimchuk MR. [Place of motivation in learning in the personal-professional development of future doctors]. Tavrich. med.-biol. vestnik. 2013;16(1):62-64. Ukrainian.

3. Devterov IV. [The problem of ethical and psychological compatibility of educational spaces]. Bolons'kiy protses: stan ta perspektivi rozvitku vishchoi osviti v Ukraini. Conference; 2010 nov 18-19; K.: NTUU «KPI». 2010;1:89-91. Russian.

4. Dubovitskaya TD. [On the problem of diagnosing learning motivation]. Voprosy psikhologii. 2003;3:73-78. Russian.

5. Zhdanova LG. [Some features of motivation of student learning]. Pedagogicheskie i psikhologicheskie nauki: sovremennye tendentsii. Conference; 2012 aug 27; Novosibirsk: Sibirskaya assotsiatsiya konsul'tantov. 2012;76-81. Russian.

6. Kudrinskaya LA, Kubarev VS. [Features of educational motivation of students of technical university]. Sotsis (sotsiologicheskoe issledovanie). 2012;3:145-150. Russian.

7. Lutskova LN, Rusina NA. [The study of factors affecting the learning motivation of students of the medical high school]. Conference: «Mnogo golosov – odin mir»: «Psikhodiagnostika». 2012;177-80. Russian.

8. Magazeva EA, Chuvataeva MK. [Relationship of motivation of educational activity with life orientations of

medical students]. *Sovremennye issledovaniya sotsial'nykh problem (elektronnyy nauchnyy zhurnal)*. 2013;3(23). Russian. Available from: http://journal-s.org/index.php/sisp/article/view/3201317/pdf_169

9. Mamayeva NA, Agapova YuB. [Formation of educational motivation of students of technical colleges]. *Vestnik AGTU*. 2008;1(42):207-10. Russian.

10. Rean AA, Yakunin VA, Badmaevoy NTs. [The technique for the diagnosis of students' learning motivation]. *Vliyanie motivatsionnogo faktora na razvitiye umstvennykh sposobnostey: monograph*. Ulan-Ude. 2004;151-4. Russian.

11. Mirnaya AB, Nozhkina IN, Seleverstova TA. [Motivation of educational activity of students]. *Inter. J. Experimen. Education*. 2011;8:66. Russian.

12. [Pedagogy]. *Textbook of students training in specialities in the sphere "Education and pedagogics"* M. Gumanitar. izd. tsentr VLADOS, 2007;2(2):575. Russian.

13. Rysev NYu. [11 rules the head]. SPb: Piter. 2007;224. Russian.

14. Filimonenko AA. [The influence of representations of students about the value of higher education on the learning motivation (for example, students FESTU)]. *Conference: Pedagogika i psikhologiya: trendy, prob-*

lemy, aktual'nye zadachi; 2012 Sep 28; Krasnodar. 2012:27-31. Russian.

15. Yarullina LR. [Development of educational motivation of students of private universities lyrics]. *Vestnik Akademii upravleniya «TISBI»*. Kazan'. 2001;2:122-3. Russian.

16. Yashnik NV. [Formation of motivational sphere in preparing of future economists]. *Upravlinnya v osviti: materiali V mizhnar. nauk.-prakt. konf. 14 – 16 kvitnya 2011, L'viv. Vid-vo L'vivs'koï politekhniky*. 2011;359-60. Ukrainian.

17. Ball S. *Motivation in education*. New York: Academic Press. 1977;204.

18. Boekaerts M. *Motivation to learn: Educational practices series–10*. Bellegarde: SADAG. 2002;28.

19. Bower WS, Boyer JL, Scheirer EA. *Research related to academic achievement motivation: An illustrative review*. *Theory Into Practice*. 1970;9(1):33-46.

20. Moen RE, Doyle O, Kenneth Jr. *Measures of academic motivation: A conceptual review*. *Res. in Higher Education*. 1978;8(1):1-23.

21. *Science of Survival: Prediction of Human Behavior*. Copenhagen, Denmark: New Era Publications International ApS, 2007;713.

Стаття надійшла до редакції
30.03.2015

УДК 615.254.2:615.276:616-092.9.

Т.И. Ермоленко

ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЕ ИЗУЧЕНИЕ ПРОТИВОВОСПАЛИТЕЛЬНОЙ АКТИВНОСТИ НОВОГО КОМБИНИРОВАННОГО ПРЕПАРАТА УРОЛИТОЛИТИЧЕСКОГО ДЕЙСТВИЯ

*Харьковский национальный медицинский университет
кафедра фармакологии и медицинской рецептуры
(зав. – д. фарм. н., проф. Т.И. Ермоленко)
пр. Ленина, 4, Харьков, 61022, Украина
Kharkiv National Medical University
Department of Pharmacology and Medical recipes
Lenin av., 4, Kharkov, 61022, Ukraine
e-mail: ermolenko_tamara@mail.ru*

Ключевые слова: *уролитиаз, воспаление, биологически активные вещества, флавоноиды, противовоспалительная активность*

Key words: *urolithiasis, inflammation, biologically active substances, flavonoids, anti-inflammatory activity*

Реферат. *Експериментальне вивчення протизапальної активності нового комбінованого препарату уролітолїтичної дії. Ермоленко Т.І. Лікарські засоби рослинного походження чинять різносторонній комплексний вплив на перебіг патологічного процесу в нирках завдяки біологічно активним сполукам. А саме: безпосередній вплив на процес каменеутворення. Пошук лікарських засобів, які у своєму складі містили б*